

“Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak”. Korona virüsün pandemiye dönüşmesinden bu yana en çok duyduğumuz cümle bu... Modern insanın varıldığı 60 bin yıl boyunca geçirdiği tüm büyük felaketler düşünüldüğünde yaşadığımızın insanlık tarihinde bir “es” mi yoksa büyük bir dönüm noktası mı olduğunu tabii ki zaman gösterecek. Ancak biz yine de bugünkü veriler eşliğinde sizin için yarının ekonomik, politik, sosyal ve ticari dünyasının bir taslağını çıkarmaya çalıştık. İşte uzmanların gözünden korona sonrası tahminleri...

● ASLI SÖZBİLİR
asozbilir@capital.com.tr

KORONA SONRASI DÜNYA

“Önceden sahip olduğumuz eğilimleri COVID-19 tersine döndürmeyecek ya da değiştirmeyecek. Neoliberalizm yavaş yavaş ölmeye devam edecek. Popülist otoriteler daha da otoriterleşecek. Ulus devletler kendilerini bulmaya çalışırken hiper küreselleşme kendini savunmaya devam edecek. Çin ve ABD çarpışma rotalarına ilerlemeyi sürdürecektir. Ve sol, seçmenlerinin çoğuna hitap eden bir program tasarlamak için mücadele etmeyi sürdürürken ulus devletlerde oligarklar, otoriter popülistler ve liberaller arasındaki savaş daha da yoğunlaşacak.”

Krizin küresel politika ve ekonomide, pek çok kişinin beklentisinin aksine daha az dönüm noktası getireceğine işaret eden bu cümleler, Harvard Üniversitesi'nden ünlü politik ekonomi profesörü Dani Rodrik'e ait...

Sürekli “değişim” çılgınlığının atıldığı bugünlerde bu tez biraz garip görünebilir ama Rodrik'in kanıtları sağlam görünüyor. Rodrik, salgın sırasında Çin, Türkmenistan ve Macaristan'ın daha da otoriterleşen durumlarını örnek göstererek şöyle diyor: “Aslına bakılırsa, kriz süresi boyunca her ülke kendisinin abartılı birer versiyonu haline gelmiş durumda. Yani krizin dünyayı bambaşka bir yöreğe sokmak yerine, zaten var olan bazı eğilimleri yoğunlaştırması daha olası.”

Rodrik, geçmiş benzer krizlerin hep farklı dünya görüşlerinin “kendini onaylamasıyla” sonuçlandığını hatırlatıyor. Ona göre korona da bir istisna değil: “Daha fazla küresel yönetim isteyenler, güçlü bir uluslararası kamu sağlık yapısının salgının verdiği zararları azaltabileceğini öne sürecek. Ve daha güçlü ulus devlet isteyenler, Dünya Sağlık Örgütü'nün salgına cevap verme konusunda bazı yanlışları olduğunu belirtecek.”

FOTO: ANDRZEJ BARABASZ

DANI RODRIK:
“Kriz boyunca her ülke kendisinin abartılı birer versiyonu haline geldi”.

KENT DENG

OLIVIER BLANCHARD

KÜRESELLEŞME İKİ İLERİ, BİR GERİ

Korona sonrası radikal bir değişim beklemeyen Prof. Rodrik bu görüşünde yalnız değil. Ekonomi dünyasının yakından tanıdığı isimlerden IMF Eski Başekonomisti (2008-2015) ve MIT Ekonomi Bölümü profesörü Olivier Blanchard da benzer bir bakış açısına sahip. Ancak Blanchard söze, “Ben daha şüpheciyim” diye giriyor ve şöyle devam ediyor. “Tedarik zincirleri konusundaki sorunlar, ticaretin dağıtımsal tarafı ve güvenlik konularındaki endişeleri artırdıkça bazı değişiklikler olacak ve muhtemelen küreselleşme gerileyecek. Alışkanlıklarımızda da değişiklikler gerçekleşecek, daha az yolculuk ve daha fazla webinar (online seminer, toplantı) yapacağız. Ancak daha derin değişiklikler de olacak mı, işte bundan emin değilim.”

Blanchard'ın küreselleşme konusundaki kaygıları aslında çoğu kişi tarafından paylaşılıyor.

Çin Ekonomi Tarihi Uzmanı, London School of Economics öğretim üyesi Prof. Kent Deng, tüm yaşananların anti-küreselleşme trendine hız verdiğini düşünüyor. Deng şöyle devam ediyor:

“2018'den beri zaten ciddi bir anti-küreselleşme trendi vardı. G7 ülkeleri var olan küreselleşmenin gelişmiş ülkelerde istihdamı baltaladığı ve sosyal sorunlara yol açtığı konusunda hemfikir. Bu nedenle yerel istihdamı artırmak için işler, fabrikalar ve sermaye yatırımları G7 ekonomilerine geri dönmeliydi. Şu andaki salgın bu anti-küreselleşme sürecini sadece daha da hızlandırıyor. Bu bağlamda Çin hala ulusal ekonomilerin küresel entegrasyonu fikrinde ısrar ederse marjinalize olacak. Çünkü dünyanın geri kalanı Çin'in küreselleşme ve açıklık adı altında başka ülkeler pahasına kendi ulusal çıkarlarını kolladığını düşünüyor.”

ÇİN YÜKSELİR Mİ?

Peki, bu değişimlerin elle tutulur sonuçları neler olacak? Deng bu soruya da şu yanıtı veriyor: “Gümrük duvarları ve ulusal sınırlar geri dönecek ve yeni normal haline gelecek. Ulusal ekonomiler ve ‘kendi kendine yetme’ devlet önceliği haline gelecek. Çin'in iddialı ‘Belt and Road’ (Kuşak ve Yol) projesi çok büyük ihtimalle tamamen duracak.”

Burada ortaya çıkan soru şu: Salgın öncesine kadar “dünyanın fabrikası” olan Çin, “kendi kendine yeten ekonomiler” sonucu zorluk yaşar mı? Bu konuda farklı görüşler var. Global Perakende Uzmanı Douglas Stephens, anti-küreselleşmeyle beraber Çin'in de sıkıntıya gireceğini düşünüyor: “Şirketler tedarik zincirlerini

güçlendirmeye ve zayıflıkları azaltmaya çalıştıkça birçok marka üretim için Asya'ya olan derin bağımlılığını tekrar gözden geçirmek zorunda kalacak. Ülkeler de yerel üretim kapasitelerini artırma çabasına girecekler. Bu, kısa vadede ticarete daha fazla korumacılığa neden olabilir.”

Çin Piyasa Araştırma Grubu'nun (CMR) Genel Müdürü ve çok satan “The War for China's Wallet” (Çin'in Cüzdanı İçin Savaş) kitabının yazarı Shaun Rein ise “ABD'nin virüse karşı verdiği etkisiz cevabın Çin'i güçlendirdiği” görüşünde. Rein, “Trump yönetimi müttefikleri Kanada'ya bile N95 maske ihracatını yasaklamışken Çin, İtalya'dan Sırbistan'a dünyanın çeşitli ülkelerine yardım ve satışlarını artırıyor. AB Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Josep Borrell, Çin'i 'cömertlik siyaseti' yapmakla eleştiriyor. Ama gerçek şu: Şu ana kadar Çin virüsü kontrol altına aldı, diğer ülkelere de yardım ediyor. Ve Çin yılın ikinci yarısında dünyanın ekonomik büyümesinin lokomotifini olurken binlerce Amerikalı, korona virüse karşı bilimi umursamayan, çelişkilerle dolu bir siyaset yüzünden gereksiz bir şekilde ölüyor.”

GÜÇLÜ DEVLETİN DÖNÜŞÜ

Boğaziçi Üniversitesi'nden iktisat tarihi uzmanı Prof. Şevket Pamuk, COVID-19'un geçmişteki krizlere göre daha büyük bir devlet müdahaleciliği getireceğini söylüyor. Pamuk, online bilim platformu Sarkaç'taki yazısında gerekçesini şöyle açıklıyor: “1930'lu yıllardaki derin iktisadi bunalım ve o koşullarda Keynes'in geliştirdiği teori, II. Dünya Savaşı'ndan sonra gelişmiş ülkelerde devlet müdahaleciliğini yeni bir aşamaya taşımıştı. Ancak sonraki yıllarda devlet müdahaleciliğinin kapsamının genişlemesine karşı bir muhalefet oluşmuştu. Son haftalarda hem ABD'de hem de Avrupa ülkelerinde hızla uygulamaya konan ve uzun savaş dönemleri dışında tarihte eşi görülmemiş büyüklükteki devlet desteği paketleri gelişmiş kapitalist ekonomilerde devlet müdahaleciliğinin kapsamı konusunda yeni bir döneme girildiğini düşündürüyor.”

Johns Hopkins Üniversitesi Uygulamalı Ekonomi, Küresel Sağlık ve İşyerleri Araştırmaları Enstitüsü Direktörü, ünlü ekonomist Prof. Steve Hanke de korona sonrası yükselen “devletçi” havadan endişeli. Hanke kaygısını şöyle dile getiriyor: “Devletlerin krizler sırasında daha çok para harcaması ve aktif olması şaşırtıcı değil. Ama daha aktif bir devlet, ulusal bir krizi kendi çıkarları yönünde kullanan oportunistleri de kendisine çeker. Tarih bu durumun ne kadar zararlı olduğuna dair örneklerle dolu. Son kriz de ABD'de havayollarını kurtarmaktan John F. Kennedy Performans Sanatları Merkezi'ne milyonlarca dolar göndermeye kadar çeşitli fikirler öneren oportunistlerin ortaya çıkmasını sağladı. Sonuçta ortaya çıkan kurtarma paketinin büyüklüğü 2,2 trilyon dolar. Ve halihazırda tüm kurtarma paketlerinin anası olacak bir paket için hazırlıklar var. Bu paket de sonunda hiçbir işe yaramayacak olan bir sürü pahalı altyapı projesini içeriyor.”

“DEĞİŞİK GÜÇLER FARKLI GELECEKLER İÇİN BASTIRACAK”

PHILIP KOTLER / PAZARLAMA GURUSU

DUYARLI TÜKETİCİ

Büyük krizlerden sonra olabilecek tahmin etmek çok zordur. Değişik güçler farklı değişimler ve gelecekler için bastırarak. Tüketiciler daha az para harcıyıp belirsiz bir gelecek için daha fazla birikim yapacak. Seçtikleri ürün ve markaların sağlıklı olup olmadığına ve çevreye etkilerine daha fazla dikkat edecekler.

SORUMLU ŞİRKET

Şirketler işçilerin ihtiyaçlarına ve haklarına daha fazla dikkat edecek. Reklam ve halkla ilişkileri, kamuya katkılarını ve bu konudaki endişelerini anlatmak için kullanacaklar. İşçiler ise haklarını savunmakta daha etkin davranacak, daha yüksek maaş ve daha güçlü sendikal haklar talep edecek.

İŞBİRLİKÇİ DEVLET

Devletler kamu sorunları ve projelerinde şirketlerle daha etkin iş birliklerine girmeye çalışacak. Şirketlerin ve öğrencilerin dijital yeteneklerinin gelişmesi için daha fazla yatırım yapacaklar. Ayrıca devletler, gelecekteki salgınlara karşı yerli şirketleri maske, ventilator ve diğer tıbbi gereçleri depolamak konusunda destekleyecek.

ENFLASYON VE YENİ İŞLER

Hanke'in kurtarma paketleriyle ilgili kaygıları "küresel enflasyon tehdidi"ne de işaret ediyor.

"Bu, tarihin en en pahalı krizi olacak" diyen dünyanın en önemli fütüristlerinden Thomas Frey, durumu şöyle açıklıyor: "Her ülke işletmelerini kurtarmak ve ortalama işçinin aç kalmasını önlemek için bir kurtarma paketi yaratmak zorunda. Önümüzdeki aylarda yeni kaynakların piyasaya enjekte edilmesinin bir sorunlar dizisi yaratmasıyla birlikte enflasyon da çirkin kafasını uzatacak."

Frey, korona sonrası bir kamu-özel sektör he-saplaşmasının da ipuçlarını veriyor. "Tarihte ilk kez devletler özel şirketlere iş durdurma emri verdi" hatırlatmasını yapan Frey, devletlerin bu "olağanüstü güçlü" dönemlerinde, çok uluslu şirketlere kapırdıkları güç ve kontrolün çoğunu geri almaya çalışacakları kehanetinde bulunuyor.

Frey'in bir diğer kehaneti de iş piyasası üzerine: "Bu, tarihteki en büyük iş değişimi olacak. Şirketlerin çalışmayı durdurması büyük problem ve işten çıkarmalar artıyor. Bazıları bunu kariyer değiştirmek için iyi bir zaman olarak görürken diğerleri de kendi işlerini kurmayı düşünecek. Genel olarak kriz zamanlarında kurulan şirketler iyi zamanlarda kurulanlardan çok daha dayanıklı ve esnek oluyor. Bu seferki iş kayıplarının ve sonra da iş bulmaların geçmiştekilerden çok farklı olacağını söyleyebiliriz. Tarihteki en yenilikçi döneme girmek üzereyiz. İnsanların düşünmeye yansımaya zamanı olduğunda inovasyon yapmaya da zamanları olur. Milyonlarca yeni iş kurulacak, milyonlarca yeni ürün yaratılacak, milyonlarca yeni servis geliştirilecek."

STEVE HANKE:
"Tarih gösteriyor ki daha aktif bir devlet, ulusal bir krizi kendi çıkarları yönünde kullanan oportünistleri de kendisine çeker".

FREEK VERMEULEN:

"Korona'nın bugünden yıllar sonra azımsanamayacak miktarda ekonomik zenginliğe ve iyiliğe sebep olduğunu da göreceğiz."

KORONA İNOVASYONU

Sadece çalışanlar değil şirketler tarafında da "zorunlu korona inovasyonu" söz konusu. Uluslararası Yönetim Danışmanı ve London Business School öğretim üyesi Prof. Freek Vermeulen, iş dünyasındaki dönüşümü şu sözlerle anlatıyor:

"Şu anda birçok şirket yeni teslimat yöntemleri, müşteri iletişimi yolları ve çeşitli yeni iç süreçleri üzerinde deneyler yapıyor. Bu denemelerden bir kısmı salgının sona ermesiyle onlara ihtiyaç kalmadığında bile var olmaya devam edecek. Bazıları ise tamamen yeni iş modellerine yol verecek. Örneğin benim kurumum çok daha fazla lisansüstü eğitimi çeşitli internet yöntemleriyle verecek. Hastalarını akıllı telefonlarını kullanarak kontrol eden dış doktorları göreceğiz. Korona'nın bugünden yıllar sonra azımsanamayacak miktarda ekonomik zenginliğe ve iyiliğe sebep olduğunu da göreceğiz."

"Costovation" (maliyet odaklı inovasyon) kavramının mucidi ve strateji uzmanı Stephen Wunker ise iş dünyasında beklediği korona değişimini şöyle özetliyor:

"Satış, servis ve müşteri deneyimi konularında dünyamız daha sanal hale gelecek. Direkt ilişkiler gelişeceği için bazı distribütörler sıkıntıya düşebilir. Birçok sektörde konsolidasyon olacak ve zayıf bilançolar sermayesi olan şirketler için ucuz alım fırsatları yaratacak. B2B müşteriler daha fazla dikey entegre olmuş, kapsayıcı ve onlara güven veren iş ortaklarıyla çalışmayı tercih edebilir. Şirketler şu anda diğer tarafta hayatın nasıl olduğu üzerine kafa yormalı ve bu değişikliklerin kurbanı olmaktansa onlardan kâr etmeye çalışmalı. Şimdi gaza basma zamanı."

SALGIN SONRASI BEKLENEN TRENDLER

DEĞİŞEN TÜKETİCİ

Pandemiyle beraber tüketici davranışlarında da büyük bir kırılım bekleniyor. Dünyanın en önemli işletme okullarından IMD'de yönetim ve inovasyon dersleri veren, "Sıçrama: Her Şeyin Kopyalanabilirliği Bir Dünyada Nasıl Başarılı Olunur?" adlı çok satan kitabın yazarı Prof. Howard Yu, konuya şöyle açıklık getiriyor: "Tarihte ilk kez tüketiciler dışarıda tüketilen birçok şeyin aslında orarlarda tüketilmesinin gerekli olmadığını fark edecek, avukatlık hizmetleri veya dışarıdaki eğlence gibi... Bunun anlamı dijital kanalların ve bunlarla ilişkili iş modeli inovasyonlarının çok daha hızlanacak olması. E-ticaretin 10 katına çıkması gibi... Korona virüsünden

HOWARD YU:
"Şu andaki krizi bir şekilde atlatıp eski iş yapış şekillerine geri dönebileceklerini düşünen şirketler bu yeni dünyaya hiç uyum sağlayamadıklarını görecekler."

Teknoloji düşünürü, INSEAD öğretim üyesi ve çok satan "Blockchain Devrimi" kitabının yazarı **DON TAPSCOTT**, salgın sonrası şu trendlerin öne çıkacağı görüşünde:

NAKTİN SONU

En son ne zaman dünyanın herhangi bir yerinde nakit ya da madeni para kullandığımı hatırlamıyorum, şu anda ise kullanmam imkânsız. Peki, bir kriz anında nakit kullanamıyorsak normal zamanlarda gerçekten nakite ihtiyacımız var mı? Ve dijital paranın en sevdiğiniz merkez bankası tarafından kullanımınıza sunulmasına da hazır olun.

ÇEVİRİMİÇİ EĞLENCEYE GEÇİŞ

Hükümetler barlar, restoranlar, kafeler, tiyatrolar, sinemalar, konser salonları ve stadyumlar gibi bulaş için riskli yerleri kapatıyor. İnsanlar da sanal dünyada toplanıyor, beraber internetten film izliyor ya da sosyal medya üzerinden sohbet ediyor. Eğer fiziksel eğlence mekânları yaşarsa krizden önceki gibi mi işletilecekler?

SANAL İŞ YERİ

Evden çalışmak gerekli hızlı internet bağlantısına, araçlar için gerekli alana ve mahremiyete sahip biz beyaz yakalılar için işe yarayan bir yöntem. Çok zaman kazandırıyor ve karbon ayak izini de azaltabilir. Kısaca fosil yakıtlar ekonomisinin başı belada. Bu, dünyamız için iyi bir durum ama kısa vadede çok sayıda iş kaybına neden olacak.

kurtulduğumuzda bu yeni tüketici davranışları ve beklentileri yerleşmiş olacak. Şu andaki krizi bir şekilde atlatıp eski iş yapış şekillerine geri dönebileceklerini düşünen şirketler bu yeni dünyaya hiç uyum sağlayamadıklarını görecekler."

Silikon Vadisi merkezli bir inovasyon ve liderlik danışmanı olan, "Frugal Innovation" (tutumlu inovasyon) kitabının yazarı Navi Radjou ise salgının ardından toplumların "tasarruf çağı"na gireceğini düşünüyor. Radjou, "Orta sınıf, gelirlerinin sabit kaldığını ve alım güçlerinin azaldığını görecek. Ekonomik baskılar sonucu tüketiciler giderek daha fazla paralarının karşılığını almak isteyecek ve daha ucuz ürünlere yönelecek. Markalar, bu devamlı paralarının karşılığını alma peşinde olacak tüketicilerle uğraşmayı öğrenmek zorunda" diyor.

NASIL BİR KAPİTALİZM?

İnovasyon ve liderlik danışmanı Navi Radjou'ya göre tasarruf çağı ile beraber kapitalizmin daha iyi bir versiyonu da oluşacak. Radjou, bu yeni düzeni ise şöyle tanımlıyor:

"Tüketiciler sadece paralarının değil değerlerin de değerini bilecekler. Sosyal uyuma daha fazla önem verecek, ekolojik bozulmadan daha fazla endişelenecek ve şirketlerden de dünyayı daha iyi bir yer yapmalarını talep edecekler. Kriz sonrası dünyada vatandaşların daha dengeli bir yaşam arayışı içinde olması yeni bir ekonomik sistem yaratacak. Tüketiciler ürünleri satın almak yerine paylaşmayı tercih edecek. Ya da pasif tüketiciler, tüketen üreticiler haline gelecek. Ucuz 3D yazıcılarla kendi ma-

“PERAKENDECİLERİN 5’TE 1’İ SALGINDA BATABİLİR”

DİJİTALİN YÜKSELİŞİ

Salgın sonrası tüm şirketler satışlarının çoğunu hızla dijitale taşıyacak. Nike gibi bu yatırımları COVID-19 öncesi yapanlar, yatırımlarının karşılığını kriz sırasında alıyor. Fiziksel mağazalardan satışa bağımlı olan diğer şirketler ve satışlarını internete taşımak konusunda, şimdiye dek isteksiz davranan lüks markalar ise kötü durumda. 10 yıl içerisinde gelişmiş ülkelerde günlük tüketimin çoğu internetten satın alınacak.

ÜRKEK TÜKETİCİ

Ekonomik belirsizlik ve yüksek küresel resesyon ihtimali yüzünden tüketiciler kısa vadede harcamalarında çok muhafazakar davranacaklar. Salgın tehdidi azaldığında bile tüketiciler AVM'lere ve mağazalara hücum etmeyebilir. Birçok şirket uzun bir dönem para kazanmadan yaşamak için gerekli ekonomik güce sahip olmadığından bu kriz esnasında perakendecilerin yüzde 10-20'sini kaybetmemiz tamamen olasılık dâhilinde.

DOUGLAS STEPHENS
PERAKENDE GURUSU

hallerinde ürün yaratacaklar. Atıkların dahi tekrar kullandığı döngüsel ekonominin hızlı yükselişini göreceğiz.”

Tabii Radjou'nunki iyimser bir bakış açısı. Türkiye'nin en önemli ekonomi tarihçilerinden, Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Prof. Huricihan İslamoğlu, pandeminin piyasa düzenini zayıf karnından vurduğu düşüncesinde. İslamoğlu şu değerlendirmelerde bulunuyor: “Salgını arz krizi olarak tanımlayan bazı iktisatçılar çözüm olarak iş yerlerinin kapanmaması için işverenlere destek sağlanmasını sunuyor. Ne var ki ABD'deki yüksek işten çıkarma oranları bu uygulamanın orada işe yaramadığını gösterdi. Tek çözüm işlerini kaybedenlere devlet tarafından kapsayıcı bir gelir desteği sağlanması. Diğer bir senaryo ise üretimin sürdürülmesi için robotların devreye sokulma olasılığı. Halihazırda kotarılan uygulamalar piyasa ortamının fay hatlarını ortadan kaldırmaya yönelik değil. Ne var ki salgın tehdidi sona erdiğinde bildiğimiz küresel ekonomiden neyin geriye kalacağını da bilmiyoruz. Ülkeler arasında ulaşımın sınırlandırılması değer zincirlerine büyük darbe vuruyor. Bu zincirlerin başlarını çeken büyük çok uluslu şirketlerin üretimlerini robotlara teslim etmeleri bir alternatif olabilir mi? O zaman Hindistan'da, Çin'de, Afrika'da işsiz kalan milyonlarca insana ne olur?”

HURICIHAN
İSLAMOĞLU

DÜNYA KRİTİK YOL AYRIMINDA

İslamoğlu'nun sorusuna elbette zaman yanıt verecek, ama salgın sonunda dünyanın ahlaki bir yol ayrımına geleceği aşikâr... Dijital çağın en önemli düşünürlerinden, Silikon Vadisi tarihçisi olarak da bilinen Washington Üniversitesi Teknoloji Tarihi Profesörü Margaret O'Mara salgınla beraber tüm alanlardaki değişimlerin hızlanacağını belirterek, “Bir ABD tarihçisi olarak iki olası yol görüyorum” diyor ve şöyle devam ediyor:

“Biri; artan yerelcilik ve milliyetçilik, sınırların içine çekilme ve maalesef değişik gruplar ve bölgeler arasında artan ayrılık. Diğeri de 1930 ve 40'larda olduğu gibi ulusal ve küresel düzenin ciddi anlamda değişmesi. ABD'de Büyük Buhran çok daha büyük bir devlet sisteminin oluşmasına, sosyal ekonomi politikalarına, işsizlik ve fakirlikle savaşan politikalar oluşmasına neden oldu. Bunlarla beraber II. Dünya Savaşı Amerika'nın dünyaya karşı olan tavrını da değiştirdi. Yıllardır var olan içe dönmecilik yerini enternasyonalizme bıraktı ve ABD; BM, Dünya Bankası, IMF gibi uluslararası kurumların yaratılmasına ön ayak oldu. Uluslararası şirketler bu çabalarda ulusal hükümetlerle ortak davrandı. Daha önce de vurguladığım gibi bu iki olası yoldan hangisinin tercih edileceği geleceğimiz için kritik bir karar olacak. Dünyanın iyiliği için aramızdaki farklılıkların derinleşmesinden önce yeniden ortak insanlığımızın altını çizen daha işbirlikçi ve global çözümlere doğru gitmemizi umuyorum.”